

Vergaderjaar 2006–2007

30 652

Wijziging van de Leerplichtwet 1969 met betrekking tot criteria voor scholen als bedoeld in artikel 1, onderdeel b, subonderdeel 3, van die wet

B

VERSLAG VAN DE VASTE COMMISSIE VOOR ONDERWIJS¹

Vastgesteld 10 mei 2007

Het voorbereidend van dit wetsvoorstel heeft de commissie aanleiding gegeven tot het maken van de volgende opmerkingen en het stellen van de volgende vragen.

I. Achtergrond wetsvoorstel

De leden van de **CDA**-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van het onderhavige wetsvoorstel. Deze leden zijn ook overtuigd van de noodzaak de criteria voor de beoordeling van particuliere scholen aan te scherpen. Deze leden hechten zeer aan de vrijheid van onderwijs; alleen het belang van het kind rechtvaardigt dat de wetgever criteria moet stellen aan de kwaliteit van het onderwijs. De leden van de CDA-fractie onderschrijven het uitgangspunt dat de criteria de minimum waarborggrens moeten bewaken. De door de regering gegeven waarborgen hebben in het algemeen hun instemming. Bij de leden van de CDA-fractie bestaan nog enkele vragen waarop zij graag een antwoord van de staatssecretaris hebben alvorens een eindoordeel uit te spreken.

Met deze wetswijziging in de hand kan niet letterlijk het bestaansrecht aan scholen worden ontzegd die kwalitatief onder de maat presteren. Het functioneren van de leerplichtambtenaar en de Inspectie zijn in dit wetsvoorstel slechts helderder vastgelegd, alsmede hun onderlinge verhoudingen.

Is de staatssecretaris van oordeel dat met deze wetswijziging het belang van het kind voldoende wordt gewaarborgd, of zou zij toch liever zien dat het sluiten van onvoldoende presterende scholen tot de mogelijkheden zou moeten behoren, dit in het belang van het schoolgaande kind?

Ook de leden van de fractie van de **PvdA** hebben met instemming kennisgenomen van het wetsvoorstel. Zij onderschrijven dat het belang van en het recht op onderwijs dermate groot is dat ook eisen gesteld mogen worden aan scholen waarmee het Rijk geen bekostigingsrelatie onderhoudt. In dit verband willen deze leden het kabinet deelgenoot maken van de zorgen die zij hebben over de ruimte die de huidige wet biedt om leerplichtige leerlingen onderwijs te onthouden.

¹ Samenstelling:

Leden: Schuurman (CU), Schuyer (D66), Dupuis (VVD), Coppoolse (CDA), Linthorst (PvdA) (plv. voorzitter), Kalsbeek-Schimmelpenninck van der Oije (VVD), Witteman (PvdA), Ten Hoeve (OSF), J. de Graaf (CDA), Ruers (SP), Pruiksma (CDA) (voorzitter) en Minderman (GL).
Plv. leden: Holdijk (SGP), Engels (D66), Swenker (VVD), Walsma (CDA), Eigeman (PvdA), Broekers-Knol (VVD), Maas-de Brouwer (PvdA), Van Dalen-Schiphorst (CDA), Meulenbelt (SP), Nap-Borger (CDA) en Thissen (GL).

De leden van de **VVD**-fractie merken op dat dit wetsvoorstel beoogt het vergroten van de mogelijkheden van de overheid (lees de Onderwijsinspectie) om niet-bekostigde scholen beter te kunnen beoordelen op hun kwaliteit. Hiervoor is een aanscherping van de leerplichtwet voorzien. Helaas ontbreekt aan het wetsvoorstel een context waardoor in de lucht blijft hangen waarom juist deze wet moet worden aangepast. Het gaat met name om scholen die leaderwijs in plaats van Onderwijs geven. Dat daarmee veel mis is, lijkt buiten kijf. Een eerste vraag is dan wel of daar niet op een andere manier controle over te krijgen is.

Staatsrechtelijk gaat het hier om een lastig probleem, namelijk de vrijheid van onderwijs en de ruimte die daarvoor moet worden gelaten. De leden van de VVD-fractie begrijpen dat het wetsvoorstel voortkomt uit de zorg voor het gegeven dat de vrijheid van onderwijs leidt tot onderwijs dat onder de maat is. Inderdaad gaat het hier om het meest primaire belang van toekomstige burgers, namelijk om voldoende opgeleid te worden om zich in de samenleving te kunnen handhaven, beter nog: vooruit te komen.

De leden van de **GroenLinks**-fractie hebben ook met belangstelling kennisgenomen van het wetsvoorstel.

De leden van de fracties van de **ChristenUnie** en de **SGP** hebben met weinig enthousiasme kennisgenomen van het wetsvoorstel hetgeen onder andere beoogt inhoudelijke eisen te stellen aan het particuliere onderwijs.

II. Inhoud wetsvoorstel

In de brief van de staatssecretaris op Kamerstuk nummer 14 wordt ingegaan op de mogelijkheden van bezwaar en beroep. Uitgelegd wordt dat de huidige werkwijze de ouders geen mogelijkheden geeft tot het maken van bezwaar en beroep. Het amendement op Kamerstuk nummer 13 geeft de ouders die mogelijkheden wel. De staatssecretaris memoreert in haar voormelde brief dat bezwaar en beroep tijd kost. Zij lijkt dat jammer te vinden en spreekt geen oordeel uit over voornoemd amendement. Is de staatssecretaris niet met de leden van de **CDA**-fractie van mening dat het kunnen maken van bezwaar en beroep door burgers in het algemeen tegen overheidsbeslissingen, en in het geval van het onderhavige wetsvoorstel in het bijzonder door de ouders, een groot goed is, een zodanig groot goed dat de staatssecretaris deze mogelijkheid van bezwaar en beroep zou moeten toejuichen.

In de memorie van toelichting bij dit wetsvoorstel is onder paragraaf 1.4 «Criteria» als een van de criteria opgenomen: «– in overeenstemming met artikel 9, achtste lid, WPO wordt het onderwijs in het Nederlands gegeven». De leden van de CDA-fractie vragen zich af of hier niet ook de tweede rijkstaal, het Fries, zou moeten worden genoemd, in ieder geval niet zou moeten worden uitgesloten.

De leden van de **PvdA**-fractie merken op dat artikel 5, lid b van de Leerplichtwet 1969 ouders en/of verzorgers de mogelijkheid biedt van onthefing van de plicht om een kind of jongere als leerling bij een school in te schrijven als «zij tegen de richting van het onderwijs op alle binnen redelijke afstand van de woning – of, indien zij geen vaste verblijfplaats hebben, op alle binnen Nederland – gelegen scholen onderscheidenlijk instellingen waarop de jongere geplaatst zou kunnen worden, overwegende bedenkingen hebben;» Is het het kabinet bekend dat ouders op grond van dit artikel hun kinderen onderwijs kunnen onthouden en dat de leerplichtambtenaar die hiertegen proces verbaal opmaakt door de rechter

in het ongelijk wordt gesteld? Wat vindt het kabinet van de situatie dat een aantal kinderen hierdoor al 8 jaar geen onderwijs krijgen? Is er feitelijk geen sprake van rechtsongelijkheid als bij kortdurend ongeoorloofd verzuim de leerplichtambtenaar (terecht) geacht wordt op te treden terwijl tegen jarenlang verzuim niets gedaan kan worden? Licht het, gezien het voorliggende wetsvoorstel, niet voor de hand leerplichtambtenaren de bevoegdheid te geven ouders te verplichten hun kind op een school in te schrijven? Ziet het kabinet mogelijkheden de Leerplichtwet op dit punt bij te stellen, zo vragen de leden van de PvdA-fractie.

Dit wetsvoorstel is er een, zo merken de leden van de **VVD**-fractie op, waarbij heel veel kennis vereist is over de mogelijkheden c.q. verplichtingen van de overheid om scholen te beoordelen. Kennelijk zijn de regelingen dermate onhelder of wazig, dat nu de Leerplichtwet wordt aangeprezen om zo'n beoordeling van niet-bekostigde scholen aan te scherpen. De leden van de VVD-fractie vernemen graag van het kabinet waarom voor aanpassing van juist deze wet is gekozen, en niet naar andere regelgeving inzake de kwaliteit van onderwijs is gekeken. Deze leden kunnen niet overzien welke regelingen er zo al zijn, maar het zou voorstelbaar zijn dat wetgeving op het gebied van de Onderwijsinspectie hiervoor ook in aanmerking komt.

Over het punt van strenge beoordeling met volgende consequenties geen misverstand. Juist liberalen zijn van mening de overheid een taak heeft op het gebied van de kwaliteit van onderwijs. Dit is immers een zaak die individuele burgers niet kunnen overzien en regelen. Maar de vraag van deze leden blijft, waarom zo en niet anders? Is er, zoals de PvdA-fractie in de Tweede Kamer betoogde, al niet voldoende ruimte voor de Inspectie om in te grijpen? En waarom gebeurt dat niet? Het kan toch niet zo zijn dat gebrek aan slagkracht van de inspectie om in te grijpen – die niet wordt veroorzaakt door onvolmaakte wetgeving – nu tot een wetswijziging noopt? Ook de Raad van State vraagt zich af of de interventiemogelijkheden door de Onderwijsinspectie niet voldoende zijn.

Al met al willen de leden van de VVD-fractie van het kabinet weten, wat nu precies het probleem is, dat kennelijk niet op andere wijze kan worden opgelost.

De leden van de fractie van **GroenLinks** vragen zich af of de werkings-sfeer van de voorgestelde regeling wel helder genoeg is. In het bijzonder vragen de leden het kabinet te reageren op de bezwaren die voortkomen uit de sfeer van de Vrije scholen. Het kan toch niet zo zijn dat goed functionerende scholen die tot op heden geen problemen ondervonden nu tegen deze criteria gaan aanlopen?

De leden van de fracties van **ChristenUnie** en **SGP** zijn van mening dat onder andere het verplichtend opleggen van de kerndoelen een te vergaande inperking van de onderwijsvrijheid. Met het voorliggend wetsvoorstel wordt het inhoudelijke verschil tussen bekostigd en niet-bekostigd onderwijs in de praktijk opgeheven.

Het oorspronkelijke voorstel gaf de minister de mogelijkheid de Inspectie te vragen onderzoek te doen naar de kwaliteit van een school voor particulier onderwijs, de leerplichtambtenaar baseerde zich op dat advies. De rechter toetst vervolgens aan de in de inrichtingscriteria, zoals onder andere de kerndoelen. Naar de mening van de leden van de ChristenUnie-fractie en de SGP-fractie werd door deze combinatie de facto een stelsel van aanmerkingcriteria gecreëerd. Deze leden constateren echter dat het gewijzigde voorstel daar nog dichterbij in de buurt komt. De scholen voor particulier onderwijs krijgen immers de verplichting binnen vier weken

melding te maken van hun oprichting. De minister kan dan vrijwel onmiddellijk een onderzoek laten uitvoeren door de Inspectie. De leerplichtambtenaar is in het gewijzigde voorstel verplicht dit advies over te nemen. Deelt het kabinet de mening van deze leden dat het voorstel in gewijzigde vorm de vrijheid van onderwijs inderdaad nog verdergaand inperkt? Zo nee, waarom niet? Zo ja, hoe verhoudt zich dit tot het feit dat het kabinet het oorspronkelijke voorstel met aanmerkingcriteria heeft aangepast, omdat dit strijdig werd geacht met de vrijheid van onderwijs?

De leden van de ChristenUnie-fractie en de SGP-fractie vragen het kabinet naar de effectiviteit van het gewijzigde voorstel, nu tegen het advies van de inspectie bezwaar en beroep mogelijk is. Wordt het optreden van de leerplichtambtenaar daardoor niet vertraagd? Deelt het kabinet de inschatting van de leden van de ChristenUnie-fractie dat juist deze groep ouders in het algemeen assertief optreedt en de kans groot is dat zij van de bezwaar- en beroepmogelijkheden gebruik zullen maken? Zo nee, waarom niet? Zo ja, welke gevolgen heeft dit voor de effectiviteit van het voorstel?

De leden van de ChristenUnie-fractie en de SGP-fractie hadden graag gezien dat het kabinet het voorstel ter advisering aan de Onderwijsraad had voorgelegd. Dit is een gebruikelijke gang van zaken bij onderwerpen die artikel 23 raken. Deze leden vragen wat zich er tegen verzet dit alsnog te doen.

De leden van de ChristenUnie-fractie constateren dat het advies van de Inspectie voor de leerplichtambtenaar in het gewijzigde voorstel bindend is. Welke actie onderneemt het kabinet tegen de betrokken leerplichtambtenaar, wanneer deze het advies niet overneemt?

Tenslotte vragen de leden van de ChristenUnie-fractie hoe het kabinet voorkomt dat moeilijk plaatsbare kinderen, die ten langen leste op het particulier onderwijs terecht zijn gekomen, door een negatief inspectieadvies alsnog tussen wal en schip raken?

Vertrouwende dat deze vragen tijdig zullen worden beantwoord acht de commissie de openbare behandeling van dit wetsvoorstel voldoende voorbereid.

De voorzitter van de commissie,
Pruiksma

De griffier van de commissie,
Janssen